

Martikaisen mallin taloudelliset vaikutukset

Johdanto

Nämä ovat Martikaisen mallin laskelmat vuoden 2002 osalta. Tosin aivan lopussa kerrotaan vuoden 2011 osalta päätulokset ja päivityksestä. (Laskelmien päivitystä ei ole tehty aivan perinjuurin, joten kaikkia laskelmaesitykseen tarvittavia lukuarvoja ei ole päivitetty. Siksi itse esityksessä tyydytään vuoden 2002 laskelmaan, jonka lukuarvot ovat kaikkineen tiedossa.)

Laskelman lopputulos kansantalouden kannalta on siltä osin selviö, että lopputulos on positiivinen. Käyttämättömänä olevan resurssin käyttöönotto kannattaa. Mutta kenelle näin syntyvä vauraus sitten valuisi, kun tulonsiirrotkin huomioidaan? Entä millaiset vaikutukset seuraisivat valtion ja kuntien talouteen?

Laskelmat on selkeyden vuoksi syytä toteuttaa erikseen nykyisten matalapalkkaisten ja työllistävien työttömien osalta, joiden molempien ryhmien tuloihin matalapalkkatuki erityisesti vaikuttaa. Laskelmissa on selvitetty seuraavat asiat.

Nykyiset matalapalkkaiset:

- a) Kuinka paljon tukea kuluisi nykyisin jo töissä oleville matalapalkkaisille?
- b) Kuinka paljon tuesta palautuisi verotuloina (tuen myötä suureneesta palkan osasta)?

Nykyiset työttömät:

- a) Kuinka paljon nykyisten työttömien palkkaukseen tarvittaisiin tukea Martikaisen mallin myötä?
- b) Kuinka paljon työttömien elättäminen työttömyysturvan ja muun sosiaaliturvan avulla nykyisin maksaa? (Kuinka paljon Martikaisen mallin vuoksi säästettäisiin nykyisistä työttömyysmenoista?)
- c) Kuinka paljon työttömät nykyisin maksavat veroja (ml. hyödykeverot)?
- d) Kuinka paljon nykyiset työttömät maksaisivat veroja työllistytyään?

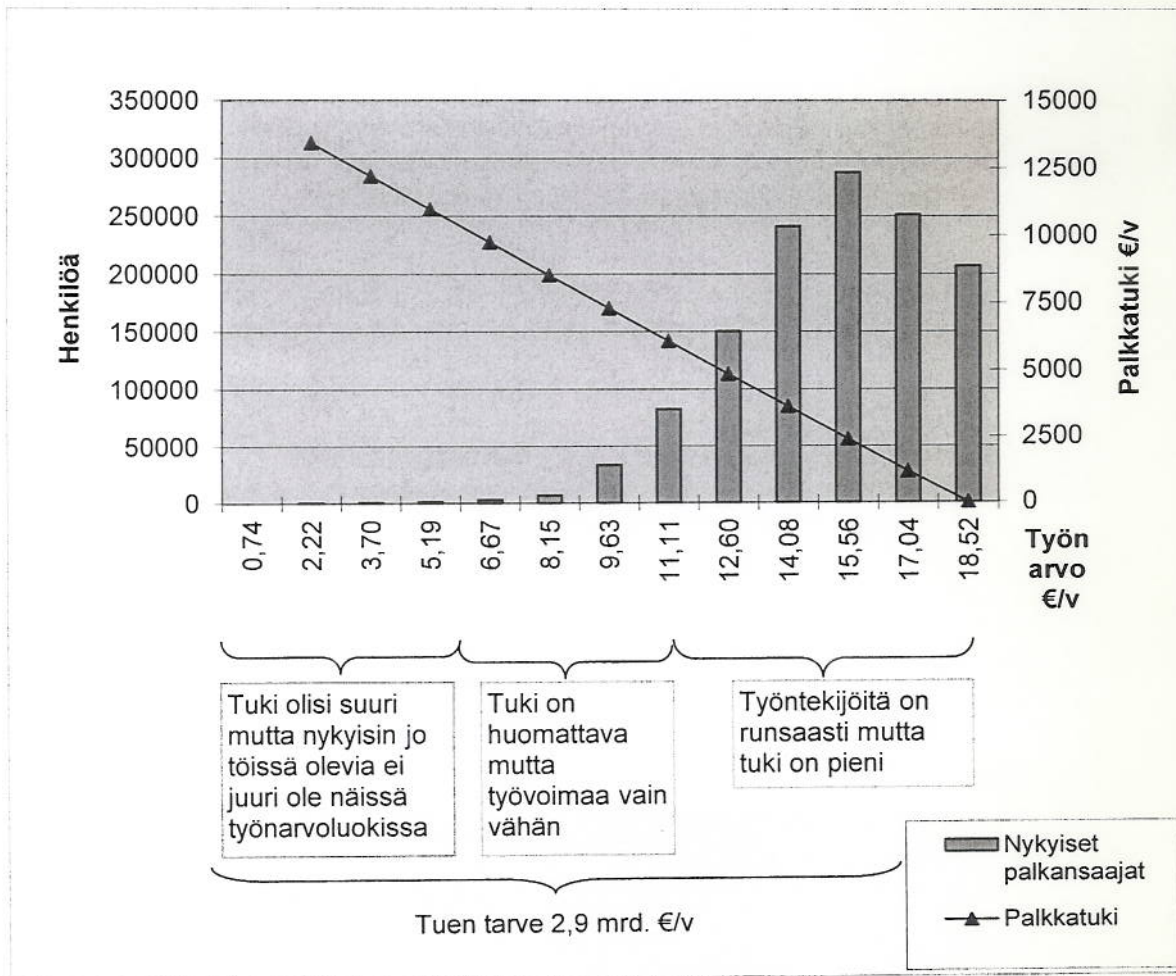
Työttömien töihin siirtymisen vaikutus julkiseen talouteen saadaan laskemalla yhteen kohtien a) - d) muutokset.

Laskelmien teossa tarvitaan tietoa siitä, mihin palkkaluokkiin työttömät tulisivat sijoittumaan. Käytettävissä olevan tiedon mukaan työttömien työpanoksen arvo on vähintään keskimäärin 63 % siitä, mikä jo työssä olevilla on. Juuri tuota huonompaa oletusta ei voitaisi tehdä sen tiedon perusteella, mikä työttömien työpanoksesta on, eli laskelmat on tehty pessimistisesti. Jos oltaisiin käytetty optimistisempia oletuksia, saatavat tulokset olisivat suotuisammat.

Laskelmat on pitänyt tehdä tuloluokittaisena taulukkolaskelmana, koska muutoin progressiot tulonsiirtojärjestelmissä eivät tulisi huomioiduiksi. Kuitenkaan tässä yhteydessä ei varsinaisia taulukkoesityksiä ja -laskelmia juuri esitetä, koska ne tekisivät esityksestä hyvin pitkän. Laskelmissa ei ole huomioitu monia sivuvaikutuksia, jotka epäilemättä olisivat pääsääntöisesti positiivisia. Esimerkiksi rikollisuuden väheneminen seuraa hyvää työllisyyttä. Niinpä todellisuudessa Martikaisen mallin kannattavuus voi olla laskemien osoittamaa parempi.

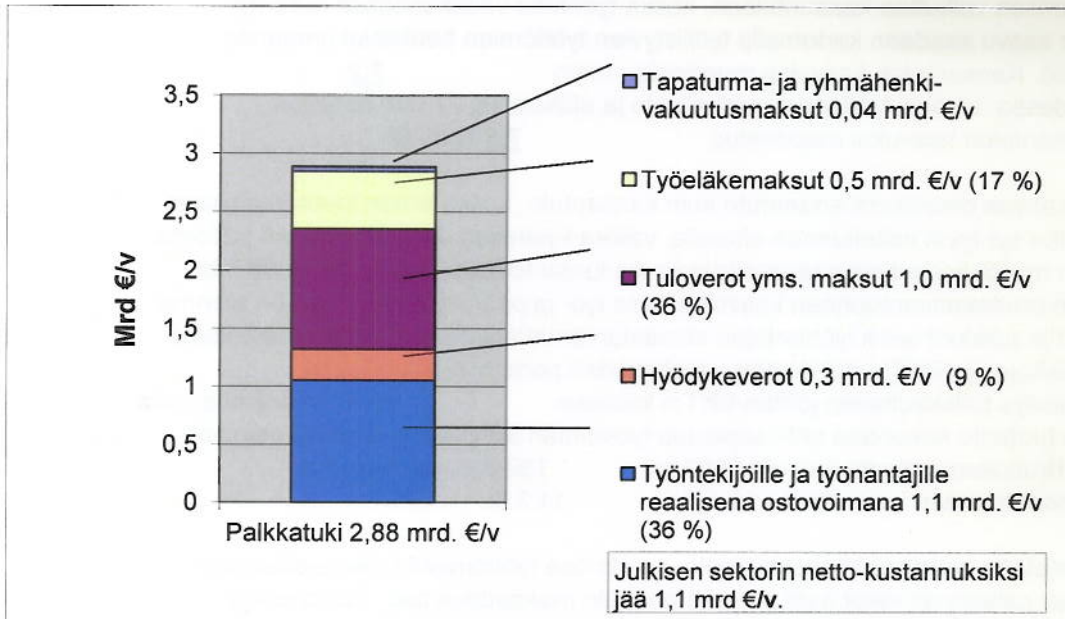
Tuki nykyisille matalapalkkaisille

Matalapalkkatukeen ovat oikeutettuja uusien työllistyvien ohella nykyiset matalapalkkaiset. Kuinka paljon heille tukea kuluisi selviää kuviosta 1. Tuen tarve jää kohtuulliseksi, koska tuki on tarkoin painotettu pienimpiin palkkaluokkiin.

Kuvio 1: Palkkatuki ja nykyisten työntekijöiden jakauma

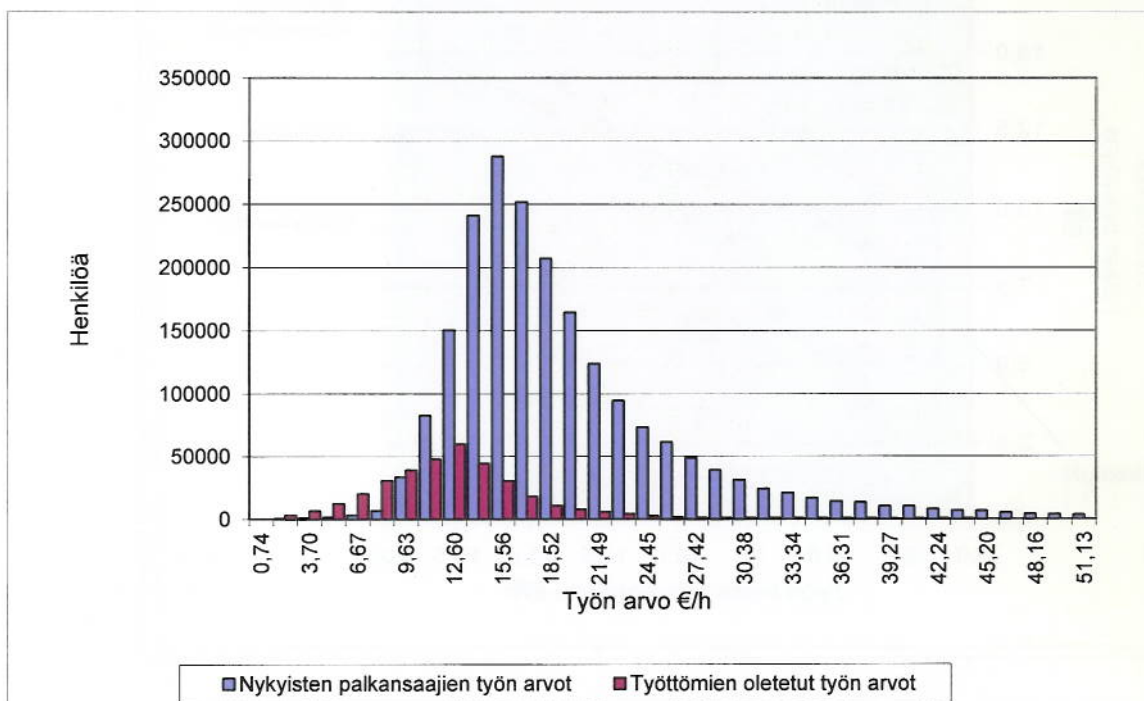
Suomen verokiila on leveä jos tuloverojen ohessa huomioidaan kulutusverot, jotka liittyvät tulon kuluttamiseen. Ja varsinkin se on leveä, jos huomioidaan työeläkemaksut. Verokiilan leveyttä korostaa se, että palkkatuen tapauksessa verotetaan lisätuloa, missä vero periytyy marginaaliveron eikä keskimääräisen veroasteen mukaisesti. Näin ollen suuri osa tuesta palautuisi erilaisina veroina ja maksuina julkiselle sektorille, kuten havaitaan kuviosta 2. Mikäli työeläkejärjestelmä luetaan osaksi julkista sektoria, julkisen sektorin nettokuluiksi nykyisten työntekijöiden tuesta jäisi 1,0 miljardia euroa vuodessa. Jos työeläkejärjestelmä jätetään julkisen sektorin ulkopuolelle, mallin nettokustannus on 1,4 miljardia euroa vuodessa.

Kuvio 2: Nykyisille työntekijöille tarkoitetun palkkatuen jakautuminen

Tuki työllistyneille työttömille

Työttömien työpanoksen arvo on oletettu seuraavaksi, minkä mukaisen summan työnantajat heidän työpanoksestaan maksavat, ja minkä perusteella tuki ja palkka määräytyvät. Jakauma on esitetty kuviossa 3.

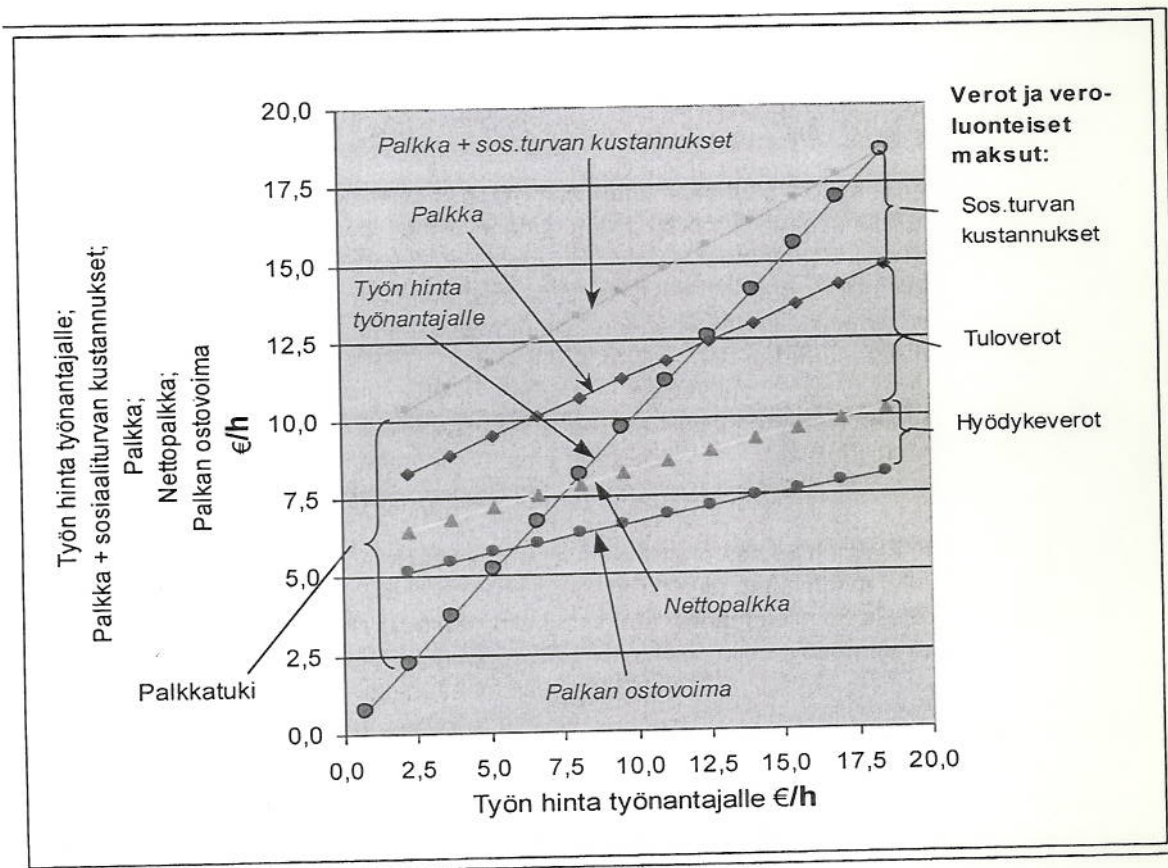

Kuvio 3: Palkansaajien työpanosten arvojen jakauma ja työttömien työpanosten potentiaalisten arvojen oletusjakauma

Työttömien työllistyminen vaikuttaa kansantuloon, koska työnteko valtakunnassa lisääntyy. Työpanoksen arvon kasvu saadaan kertomalla työllistyvien työttömien henkilölukumäärällä työn arvot per henkilö. Kansantulon kasvuksi muodostuu täten **7,2** miljardia euroa vuodessa. Lisäksi työllistyi opiskelijoita ja eläkeläisiä 27 000 henkilöä joten kaikkiaan kansantulon kasvuksi muodostuu **7,8** mrd. €/v.

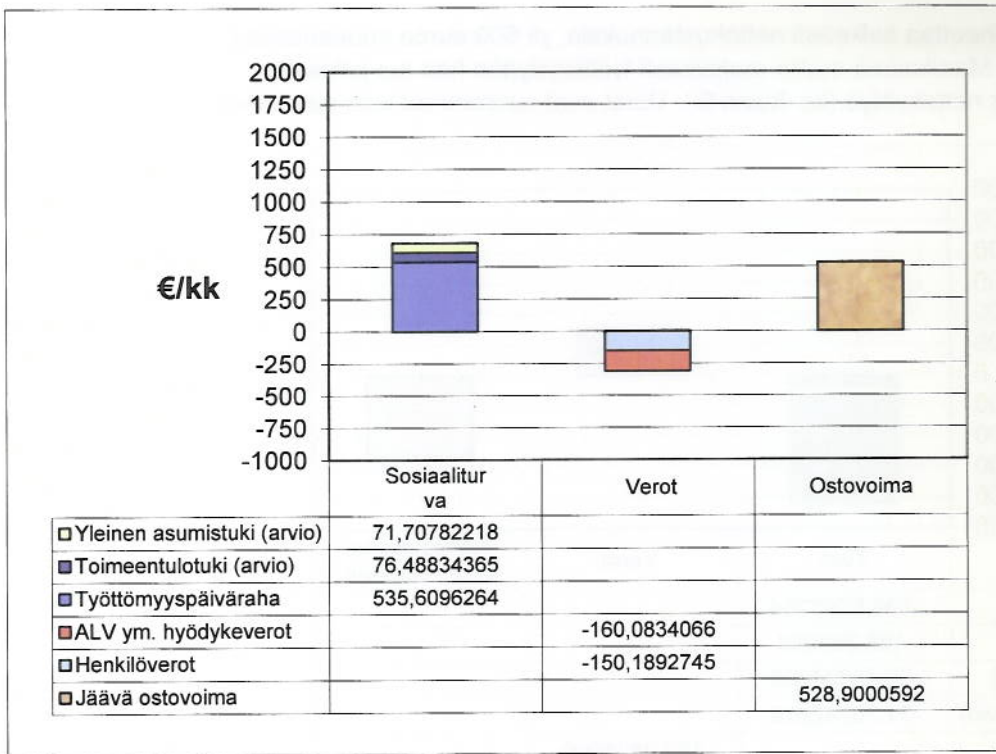
Bruttokansantuote kasvaa oleellisesti enemmän kuin kansantulo, koska siihen luetaan mukaan pääomien tuotot, jotka syntyvät valtakunnan alueella, vaikka kyseessä olisi ulkomainen pääoma. Työllisyyden kasvun myötä lisääntyvä pääoma ja paisuva tuotantokoneisto kasvattaa BKT:tä. Kokonaisuudessaan bruttokansantuotteen kasvuksi tulee työ- ja pääomatulojen kasvun summa. Vuonna 2002 palkat ja palkkiot sekä työnantajan sosiaaturvamaksut olivat bruttokansantulosta 49,3 % . Jos palkkojen ja BKT:n suhde säilyy työllisyyden parantuessakin tuona, 7,8 miljardin euron lisäys palkkaukseen johtaa BKT:n kasvuun 15,8 miljardilla eurolla vuodessa, kunhan tuotanto kokonaan ehtii sopeutua työvoiman lisäykseen ja lisäinvestoinnit saadaan tehdyiksi. Bruttokansantuote vuonna 2002 oli 139,6 miljardia euroa. Näin ollen bruttokansantuotteen kasvuksi seuraa 11,3 %

Kun työttömiä työllistetään matalapalkkatuen avulla, suurin osa työttömistä tulee sijoittumaan palkkaluokkiin, joissa palautuvat verot ovat suuremmat kuin maksettava tuki. Tämä näkyy kuviosta 4 siten, että vain sillä alueella, jolla työn hinta työnantajalle on alle 6 €/h, palkkatuki on leveämpi kuin kaikkien verojen muodostama kiila. Näin ollen työttömien työllistyminen mallissa on julkiselle taloudelle pääsääntöisesti eduksi.

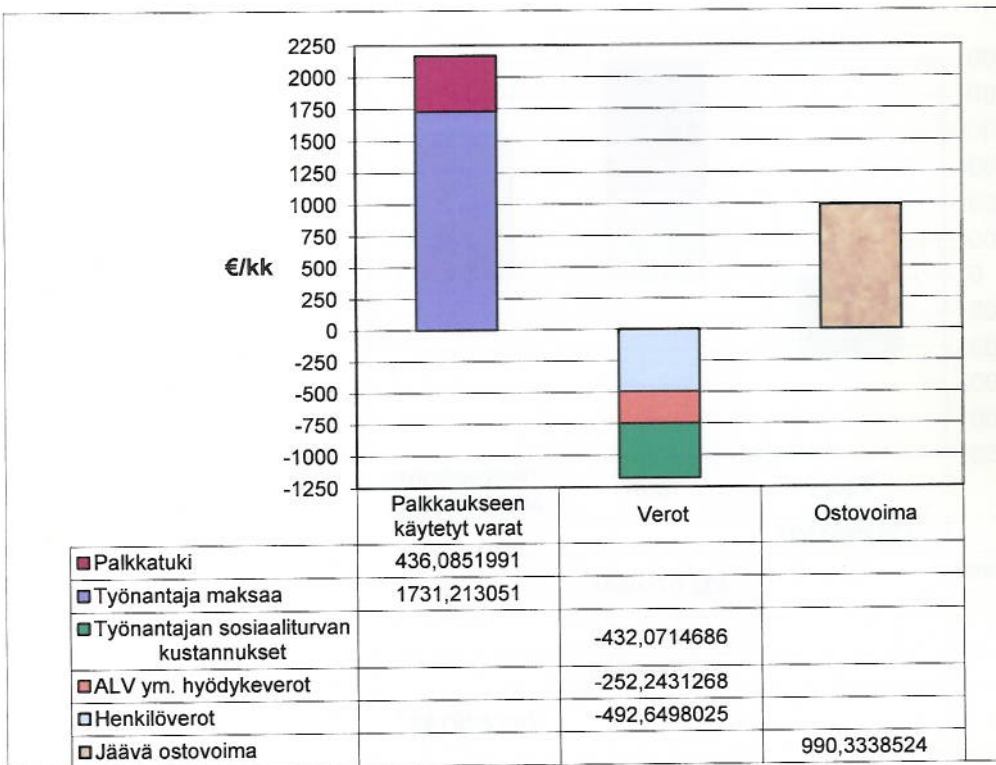
Kuvio 4: Suomalainen verokiila ja Martikaisen mallin tukialue

Työttömien tulot työttömänä ollessaan on esitetty kuviossa 5. Bruttotulot ovat noin 800 euroa kuukaudessa keskimäärin. Veroja lähtee noin 300 euroa, joten ostovoimaksi jää reilut 500 euroa. (Se sama summa on työttömän nettokustannus julkiselle taloudelle.)

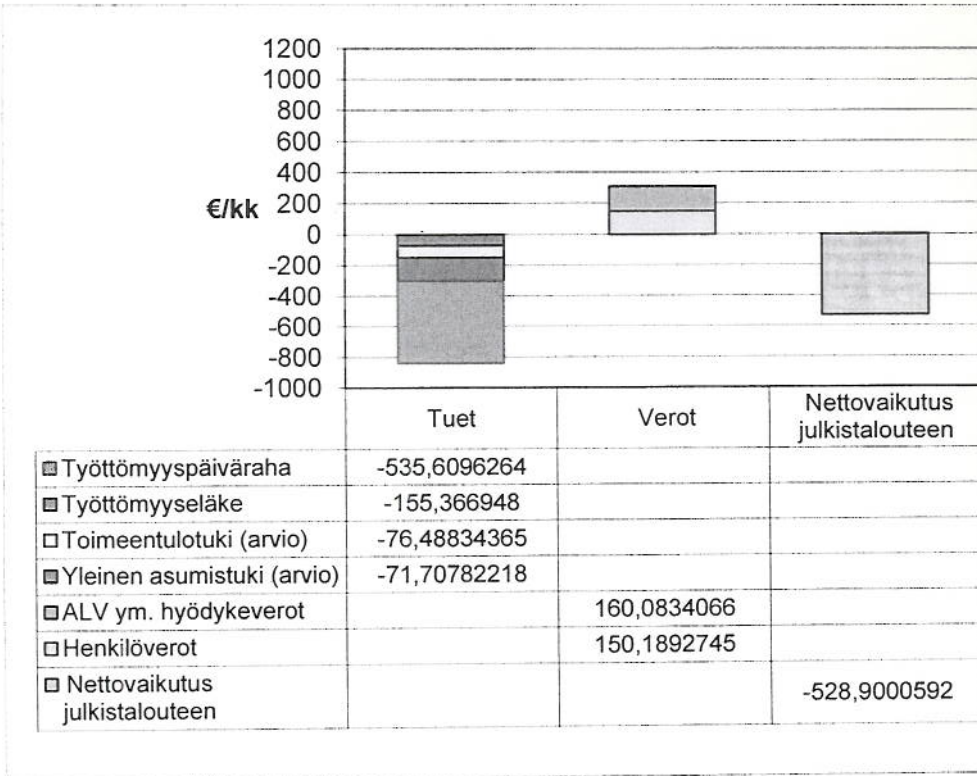
Kuvio 5: Työttömän tulot keskimäärin vuonna 2002

Työhön sijoituttuneen työttömän palkkaukseen käytetään yli 2000 euroa kuukaudessa. Veroja periytyy yli tuhat euroa. Ostovoimaksi jää noin tuhat euroa kuukaudessa, kuten kuviossa 6 esitetään.

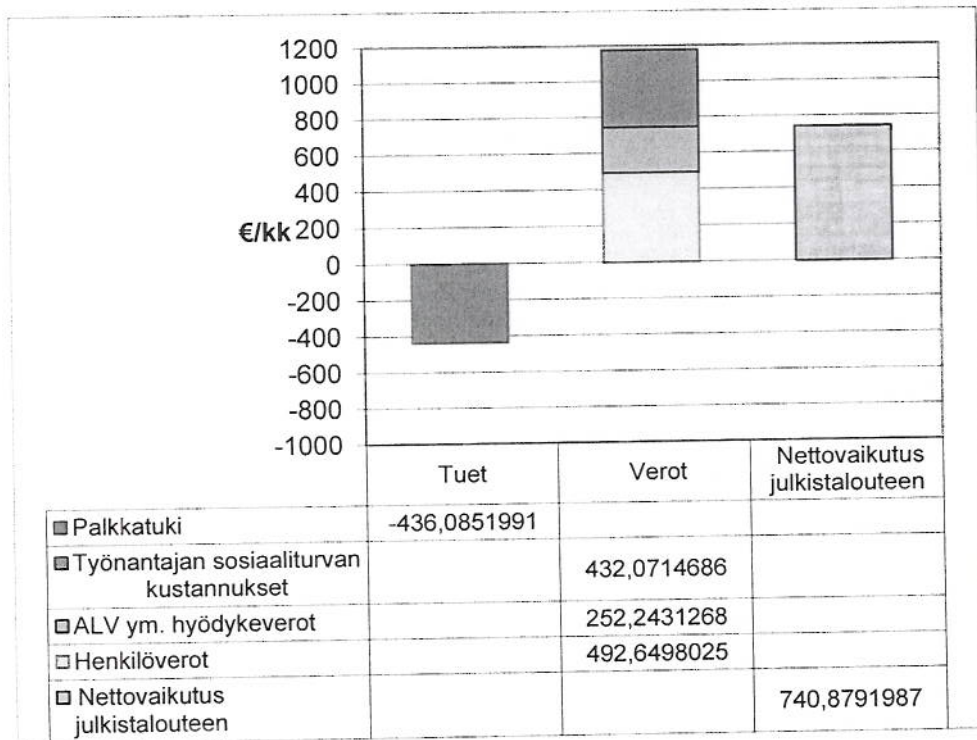

Kuvio 6: Martikaisen mallin myötä työllistyneen työttömän tulot keskimäärin

Julkistaloudelle työn aiheuttaa selkeästi nettokustannuksia, yli 500 euroa kuukaudessa (ks. kuvio 7). Sen sijaan Martikaisen mallin mukaisesti työllistyttyään hän tuo julkiselle taloudelle lähes 500 €/kk nettohyötyä (ks. kuvio 8.). Verot ovat suuremmat kuin palkkatuki.

Kuvio 7: Työttömän vaikutus julkistalouteen nykyisin

Kuvio 8: Työllistyneen työttömän vaikutus julkistalouteen Martikaisen mallissa

Kaikkien työllistyvien työttömien vaikutus

Edellisissä histogrammeissa ja taulukoissa esitettiin työttömyydestä poistumisen ja töihin ryhtymisen vaikutus keskimääräisen työttömän osalta. Entä mitkä ovat taloudelliset vaikutukset, kun kaikki liki 350 000 työtöntä työllistyvät? Se selkiää taulukosta 1.

Taulukko 1: Kaikkien työttömien työttömyydestä poistumisen ja työllistymisen vaikutus

	Yksilötasolla €/hlö/kk	Yhteensä mrd. €/v.
Työttömän vaikutus julkiselle sektorille nykyisin	-529	-2,21
Martikaisen mallissa saman henkilön vaikutus julkiselle sektorille	741	3,10
Yhteensä muutos Martikaisen mallin myötä	1 270	5,31

Työllistyvien työttömien ja nykyisten matalapalkkaisten tukemisen summaus

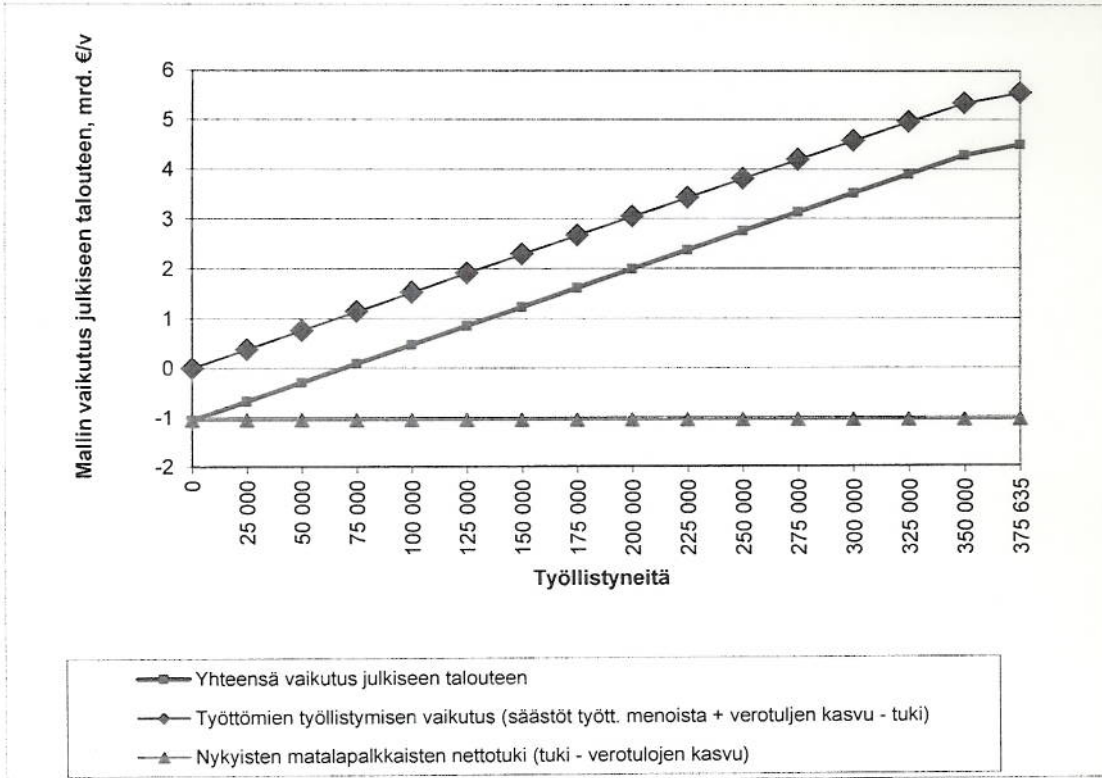
Edellä laskettiin työttömien työllistämisen taloudelliset vaikutukset ja toisaalta nykyisten matalapalkkaisten tukemisen vaikutukset erikseen julkiselle taloudelle. Ne vaikutukset tulee summata, jotta saadaan kokonaisvaikutus julkiselle taloudelle. Mallin taloudelliset vaikutukset julkiselle sektorille työllisyyden kehityksen myötä on esitetty taulukossa 2 ja kuviossa 9. Selviää, että Martikaisen malli on edullisempi julkiselle taloudelle kuin nykymallin jälkeen, kun mallin myötä on työllistynyt hieman vajaat 100 000 henkilöä.

Ja kun kaikki ovat työllistyneet, julkinen sektori pääsee voitolle 3,2 mrd. €/v.

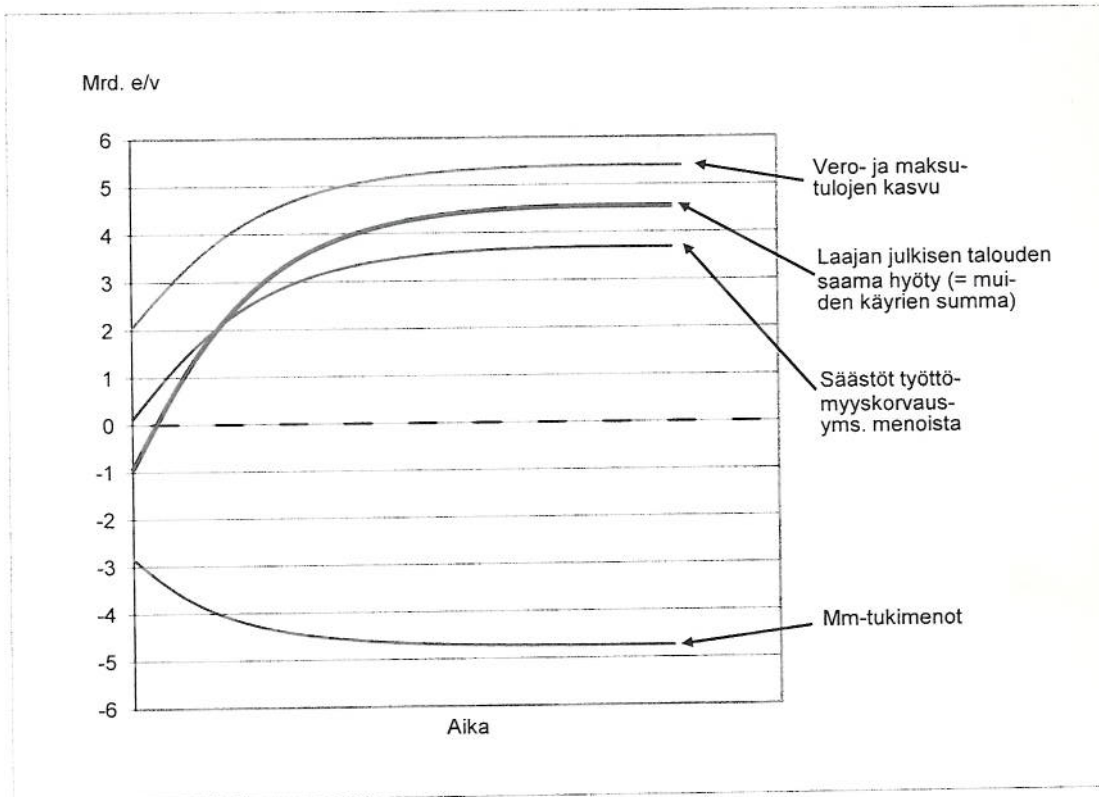
Taulukko 2: Vaikutus julkiselle sektorille työllisyyden kehityksen myötä

Kun työttömiä työllistynyt	Nettotuki nykyisille matalapalkkaisille mrd. €/v.	Työllistymisen positiivinen vaikutus mrd. €/v.	Yhteensä vaikutus julkiseen talouteen mrd. €/v.
0	-1,1	0,0	-1,1
50 000	-1,1	0,8	-0,3
100 000	-1,1	1,5	0,5
150 000	-1,1	2,3	1,2
200 000	-1,1	3,0	2,0
250 000	-1,1	3,8	2,8
300 000	-1,1	4,6	3,5
348 637	-1,1	5,3	4,3

Kun mallin avulla työllistämisen kynnystä ratkaisevasti alennettaisiin, työttömyys lähtisi vähentymään aluksi nopeasti. Mutta jossain vaiheessa vauhti hidastuisi. Tämä johtuu siitä, että osa työttömistä olisi muita vaikeammin työllistettäviä ja toisaalta yrityksissä suuriin työllisyydenmuutoksiin ei oltaisi valmiita heti. Työllisyydenkehitystä ajassa on kuvattu kuviossa 10. Kuviossa näkyy, kuinka aivan alussa, kun malli olisi otettu käyttöön mutta yksikään työtön ei olisi vielä ehtinyt työllistyä, mallista syntyisi kuluja julkiselle sektorille. Kun sitten työllisyys kohentuisi, malli johtaisi julkisen sektorin suureen ylijäämään. (Toisaalta voi olla, että jo aivan alussakin työttömyys olisi jo voinut vähentyä merkittävästi ja malli päästä voiton puolelle, sillä uudesta järjestelmästä tietoiset työttömät ja työnantajat voivat solmia jo etukäteen työsopimuksia, jolloin ne alkavat heti ensimmäisestä Martikaisen mallin voimassaolopäivästä.)

Kuvio 9: Martikaisen mallin toteuttamisen vaikutus julkiseen talouteen työllisyyden kehittymisen myötä (työeläkemaksut, kirkollisvero yms. mukaan lukien)

Kuvio 10: Martikaisen mallin vaikutus julkisen sektorin talouteen ajassa

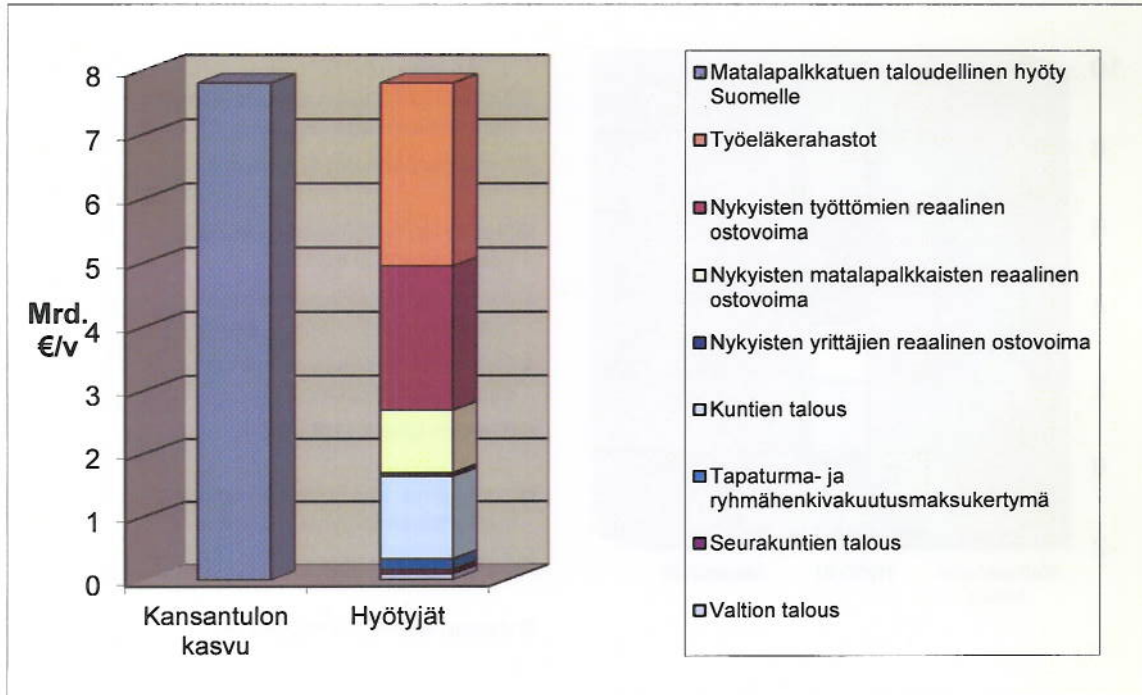
Laskelmien päätulokset

Martikaisen mallin taloudellinen hyöty Suomelle

7,8 mrd. e/v

Sen arvosta työnantajat saavat työpanosta työllistyviltä työttömiltä ja sen verran he maksavat tuotantopanoskorvauksena, mikä tulee ostovoimana talouteen.

Silloin, jos tulonsiirtosäännökset pidetään Martikaisen mallin mukaantuloa lukuun ottamatta ennallaan, mallin tulovaikutukset olisivat seuraavat (ks. Kuvio 11 ja taulukko 3)

Kuvio 11: Mallin taloudellisen hyödyn jakautuminen

Taulukko 3: Mallin taloudellisen hyödyn jakautuminen

	Tulojen kasvu mrd. e/v
Nykyisten työttömien reaalin ostovoima	2,3
Nykyisten matalapalkkaisten reaalin ostovoima	1,0
Nykyisten yrittäjien reaalin ostovoima	0,06
Valtion talous	0,1
Kuntien talous	1,3
Seurakuntien talous	0,06
Työeläkerahastojen tulokertymä	2,9
Tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksukertymä	0,17
Yhteensä	<u>7,8</u>

Palkkatukeen nykyisille ja entisille työntekijöille valtion tarvitsee sijoittaa mallissa yhteensä

4,9 mrd. e/v. Mutta vastaava summa ja hieman ylikin saadaan säästöinä

työttömyysturva- yms. menoista sekä verotuloina työllistyneiden työttömien palkoista.

Niinpä valtion ja kuntien talous yhteensä parantuu **1,4 mrd. e/v.**

Mikäli seurakunnat, työeläkerahastot yms. luetaan osiksi julkista sektoria,

julkisen sektorin saamaksi hyödyksi muodostuu **4,5 mrd. e/v.**

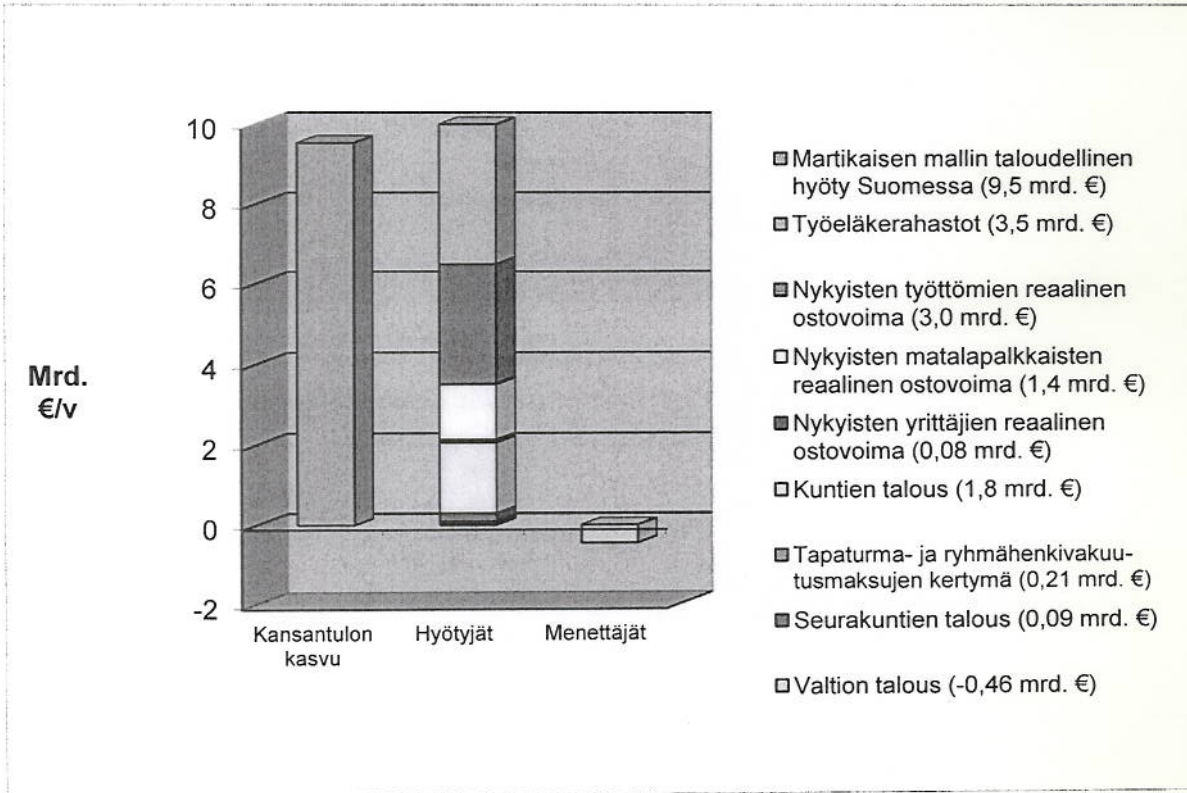
Erityisen paljon hyötyvät nykyiset työttömät joiden tulotaso kasvaa keskimäärin

107 %

Myös nykyiset pienipalkkaiset hyötyvät suuresti. Kehitystä kuvaa se, että pienipalkkaisin 12 % palkansaajista saa mallin myötä keskimäärin 29 %:n palkankorotuksen.

Vuoden 2011 tilanne

Kuviossa 12 esitetään, kuinka suuren hyödyn Martikaisen malli tarjoaisi vuonna 2011 ja kuinka se jakautuisi eri tahojen kesken, jos muita tulonsiirtoja ei muuteta.

Kuvio 12. Martikaisen mallin hyöty ja sen jakautuminen vuonna 2011

Laskelmien päivitys vuodelle 2011 on tehty päivittämällä muutoksiltaan olennaisimmat muuttuneet lukuarvot, joiden avulla on saatu päivitettyä lopputulokset. On ehkä syytä kertoa, kuinka kaikkein oleellisimman lukeman, eli kansantulon muutoksen, uusi arvo on laskettu. Yhtäältä ansiotaso on noussut, eli työttömät kun työllistyisivät, tuottaisivat enemmän kuin mitä olisivat tuottaneet vuonna 2002. Nimellinen ansiotaso on noussut vuodesta 2002 vuoteen 2011 noin 37,4 %. Tämä lukema selviää tilastokeskuksen ansiotasoindeksistä ja valtiovarainministeriön ennusteesta sen kehittymiselle. Toisaalta kansantulon kasvuun, joka mallin myötä saataisiin, vaikuttaa työttömyyden määrä. Vuodesta 2002 työttömyys on työttömyys on vähentynyt 11 %. Kun huomioidaan sekä ansiotason nousun että vuotta 2002 vähäisemmän työttömyyden vaikutus, kansantulon kasvu vuonna 2011 mallin myötä olisi 22,2 % suurempi kuin oli vuonna 2002. Kansantulon kasvu olisi täten 9,5 mrd. €/v.

Valtiontaloudelle malli ei vuonna 2011 ole enää niin kannattava kuin oli vuonna 2002, koska työttömyys on pienempi. Toisaalta työttöminä olevia malli hyödyttäisi aiempaa enemmän koska heidän sosiaaliturvansa on jäänyt jälkeen yleisestä palkkakehityksestä. Niinpä heille tulisi aiempaa suurempi hyöty siitä, kun he pääsisivät palkansaajiksi.